

Herto Valus

(carte scrisa in jurul anului 2 000

inainte de Christos)

Cartea secretă

CARTEA INTII

1. Eu, fiule, scriu aceasta Prima Carte, atit pentru Omenire, cit si din evlavie fata de Zeu.
2. Caci nu poate fi Religie mai adevarata sau mai dreapta decit cunoasterea lucrurilor care sunt; si aducerea de multumiri pentru toate Aceluia care le-a facut, ceea ce eu nu voi inceta niciodata sa fac.
3. Asadar, o, Tata, ce ar trebui sa faca un om pentru asi cirmui viata asa cum se cuvine, vazind ca aici, pe pamint, nu este nimic adevarat?
4. Fi pios si religios, Fiule, caci cel ce face astfel este cel mai bun si mai inalt Filozof, iar fara

Filozofie nu vei putea atinge niciodata inaltimea si
rigoarea Evlaviei si a Religiei.

5. Insa cel ce va afla si va cerceta lucrurile care
sunt, si felul in care sunt ele orinduite si
guverdate, si de catre cine, si din ce cauza, si in ce
scop, ii va multumii Ziditorului, ca unui bun Parinte,
unei desavirsite Doici si unui credincios Veghetor,
iar cel ce este recunoscator va fi Evlavios sau
Religios, iar cel ce este Religios va cunoaste
deopotriva unde se afla adevarul, si ce este el, si
aflind acestea, el va fi din ce in ce mai Religios.

6. Caci niciodata , o, fiule, sufletul care, odata
aflat in trup, se lumineaza si se inalta pe sine
pentru a afla si intelege ceea ce este bun si
adevarat, nu poate luneca indarat. Caci el este cu
totul fermecat si uita de toate relele; Iar cind l-a
aflat si l-a cunoscut pe Parintele si Nascatorul sau,
el nu se mai poate lepada de credinta sau indeparta de
acel bine.

7. Acesta, fiule, trebuie sa fie telul Religiei si al
Evlaviei; O data ajuns acolo, vei trai in bunastare si

vei murii impacat, iar sufletul tau va stii ce cale sa
apuce.

8. Caci numai aceasta, o, fiule, este calea care duce
la Adevar, pe care au pasit Stramosii nostri; Si care,
savirsindu-si calatoria, au dobindit in cele din urma
binele. Este o cale dreapta si vrednica de lauda, in sa
grea si anevoie de strabatut pentru sufletul care se
afla in trup.

9. Caci inainte de toate el trebuie sa se razboiasca
cu sine insususi, iar dupa mult zbucium si lupta
trebuie sa fie biruit de una din parti; caci
infruntarea este a unuia impotriva a doi, cind el
cauta sa isi ia zborul, celelalte doua se caznesc sa
il prinda si sa il opreasca.

10. Dar izbinda celor doua nu este la fel, caci una se
zoreste catre ceea ce este Bine, in sa cealalta se
alatura lucrurilor Rele; iar ceea ce este Bun tinjaste
sa fie slobozit, in sa lucrurile care sunt Rele iubesc
Inlantuirea si Sclavia.

11. Si daca cele doua parti sunt infrinte, ele se
domolesc si se multumesc sa-l primeasca drept

Conducator, inasa daca unul este biruit de cele doua,
atunci el ajunge robul lor, este pedepsit sa isi
continue existenta aici, pe pamint.

12. Aceasta este, fiule, Calauza pe calea ce duce
intra-colo; caci trebuie sa iti lasi Trupul inainte de
ati da sfirsitul si sa dobandesti izbinda in aceasta
viata framintata, iar cind ai invins, sa te intorci.

13. Insa acum, fiule, voi merge la Principiile
lucrurilor care sunt. Intelege cele ce iti spun si ia
aminte la cele ce auzi.

14. Toate lucrurile care exista sunt in miscare, numai
ceea ce nu exista este neclintit.

15. Orice corp este schimbator.

16. Nu orice corp se descompune.

17. Unele corpuri se descompun.

18. Nici o fiinta vie nu este muritoare.

19. Insa nu orice lucru viu este nemuritor.

20. Ceea ce poate fi descompus este si destructibil.

21. Ceea ce fiintea vesnic este neschimbator.

22. Ceea ce este neschimbator este vesnic.

23. Ceea ce este facut pentru vesnicie este vesnic

distrus.

24. Ceea ce este facut o data nu este niciodata distrus si nici nu devine altceva.

25. In primul rind, Zeul; In al doilea, Lumea; In al treilea Omul.

26. Lumea pentru Om; Omul pentru Zeu.

27. Despre suflet; acea parte care e simtitoare este muritoare, insa partea care e rationala este nemuritoare.

28. Orice Esenta e nemuritoare.

29. Orice Esenta este neschimbatoare.

30. Tot ceea ce exista este dublu.

31. Nimic din ceea ce exista nu ramine neclintit.

32. Nu toate lucrurile sint miscate de un suflet, insa tot ce exista este miscat de un suflet.

33. Tot ceea ce sufera este simtitor, tot ceea ce este simtitor sufera.

34. Tot ceea ce este trist se si inveseleste; si este o faptura vie muritoare.

35. Nu tot ceea ce se bucura si se intristeaza, insa, este un lucru viu etern.

36. Nu orice trup este bolnav; Orice trup bolnav se descompune.
37. Mentea [este] in Zeu.
38. Rationamentul [disputa sau palavrageala] in Om.
39. Ratiunea in Mente.
40. Mentea este lipsita de suferinta.
41. Nimic in trup [nu este] adevarat.
42. Tot ceea ce este nematerial este lipsit de Lacas.
43. Tot ceea ce este facut este destructibil.
44. Nimic bun pe Pamint; Nimic rau in Cer.
45. Zeul este bun; Omul este rau.
46. Binele este voluntar, sau din proprie vointa.
47. Raul este involuntar, sau impotriva vointei.
48. Zeii aleg lucrurile bune, ca lucruri bune.
49. Timpul este un lucru Divin.
50. Legea este omeneasca.
51. Rautatea este hrana Lumii.
52. Timpul inseamna distrugerea Omului.
53. Totul in Cer este neschimbator.
54. Totul pe Pamint se schimba.
55. Nimic in Cer nu este subjugat; Nimic pe Pamint

slobod;

56. Nimic nestiut in Cer; Nimic stiut pe Pamint.

57. Lucrurile de pe Pamint nu sunt in legatura cu cele
din Cer.

58. Toate lucrurile din Cer sunt desavirsite; toate
lucrurile de pe Pamint sint imperfecte.

59. Ceea ce este nemuritor nu este muritor; ceea ce
este muritor nu este nemuritor.

60. Ceea ce este insamintat nu rasare intotdeauna;
insa ceea ce rasare a fost intotdeauna insamintat.

61. Pentru un Trup pieritor exista doua timpuri: Unul
de la insamintare pina la nastere, Altul de la nastere
pina la moarte.

62. Pentru un Trup vesnic, Timpul este numai de la
nastere.

63. Trupurile pieritoare cresc si se micsoreaza.

64. Materia pieritoare se preschimba in contrarii,
altfel spus, Distrugere si Nastere, insa materia
Eterna se preschimba numai in sine insasi.

65. Nasterea Omului inseamna Distrugere; Distrugerea
Omului este inceputul Nasterii.

66. Ceea ce rodeste sau naste pe altul este el insusi rodit sau nascut de un altul.
67. Despre lucrurile care exista: Unele se afla in Trupuri, iar altele in IDEILE lor.
68. Toate lucrurile care tin de lucrare sau munca se afla in trup.
69. Ceea ce este nemuritor nu se impartaseste din ceea ce este muritor.
70. Ceea ce este muritor nu intra intr-un Trup nemuritor; Insa ceea ce este nemuritor intra in ceea ce este muritor.
71. Actiunile sau lucrarile nu se faptuiesc in sus ci pogoara pe pamint.
72. Lucrurile de pe Pamint nu sunt de nici un folos celor din Cer; Insa toate lucrurile din Cer ajuta si aduc folos tuturor lucrurilor de pe Pamint.
73. Cerul este maretul Iacas al Trupurilor vesnice; Pamintul-al Trupurilor pieritoare.
74. Pamintul este nechibzuit; Cerul este intelept si chibzuit.
75. Acele lucruri care sunt in Cer se afla sau sint

asezate sub el, insa lucrurile de pe pamint se afla pe
el.

76. Cerul este primul element.

77. Providenta este Ordinea Divina.

78. Necesitatea este Slujitoare Providentei.

79. Norocul este manifestarea sau efectul a ceea ce
este lipsit de ordine: Idolul lucrarii, o Fantezie sau
o parere inselatoare.

80. Ce este Zeul ? Binele imuabil si absolut.

81. Ce este Omul ? Raul imuabil.

82. Daca iti vei amintii cu precizie aceste Principii,
nu vei uita ceea ce ti-am infatisat mai pe indelete;
caci acerstea reprezinta sinteza sau Sumarul lor.

83. Ferestete sa stai la palavre despre aceste lucruri
cu multimea sau cu oamenii de rind; caci nu voiesc ca
tu sa devii tinta Pizmei si cu atit mai putin sa fi
luat in deridere de cei multi.

84. Caci cei care se aseamana se au intotdeauna la
inima, insa ceea ce este diferit nu il inghite
niciodata pe cel care nu ii seamana. Vorbe ca acestea
au foarte putini Ascultatori si poate ca foarte putini

vor avea si de acum inainte, caci ele au ceva
neobisnuit in ele.

85. Ele mai degraba ii atita si ii intaresc pe oamenii
rai in rautatea lor; pentru aceasta se cade sa te
feresti de multime si sa iei seama la cei rai, caci ei
nu inteleg virtutea si puterea lucrurilor care se
spun.

86. Ce voiesti a spune, o, tata?

87. Iata , fiule: Intreaga natura si Alcatuire a
acelor fapturi numite Oameni este foarte inclinata
spre Rautate si este obisnuita cu ea, de parca s-ar
hranii cu ea, si pentru aceasta este fermecata de ea;
daca un astfel de om va ajunge sa afle ca lumea a fost
facuta o data si ca tot ce exista este facut dupa cum
cere Providenta ori Necesitatea Destinul ori Soarta,
care pe toate le supun regulilor lor, oare nu va
devenii el si mai rau, dispretuind totul, din pricina
ca a fost facut? Iar daca el va putea pune cauza
Raului pe seama Soartei sau Destinului, nu se va da in
laturi niciodata de la vreo fapta rea.

88. Prin urmare, trebuie sa fim cu mare bagare de

seama la oamenii de acest fel, caci, fiind nestiutori,
ei pot sa fie mai putin rai, de teama a ceea ce este
ascuns si pastrat in taina.

MOȘTENITORII STELELOR

HertoValus (aprox.683ien)

Cam la amurg, in jurul focului
Artemis si suratele ei
Batrini ,barbati,femei,copii
Vegheaza in mila cerului
Tot intrebind-o Artemis spune:
Fericiti cei cutezatori
Ca a lor este victoria
In plaiurile cele sfinte
Fericiti cei ce pling ,ca aceia
In dalbe ceruri se vor mingia
Fericiti cei blinzi, ca aceia
Vor mosteni intreg pamintul.
Fericiti acei ce flaminzesc
Si acei ce inseteaza de stiinta,
Ca aceia se vor satura
Si niciodat anu vor mai rabda
Fericiti aceia care muncesc
Pamintul facindu-l gradina
Ca ei vor culege roadele
In gradinile cerurilor
Fericiti vor fi cei milostivi
Ca aceia se vor mintui
Fericiti cei curati in suflet
Ca s-or hrani doar cu lumina

Fericiti facatorii de pace
Ca fii cerului se vor chema
Fericiti cei prigoniti pentru
Dreptate,ca a lor este cerul.
Fericiti veti fi voi ,initiati
In Legamintul Tainic si Nou
Ca voi veti bea din Apa vie
Si veti gata renasterile
Primind pe veci ca mostenire
Fiecare cite o stea in dar
Veghind Divina Rinduire
Investiti cu glorie si dar!
Herto Valus "Cartea Secreta"

PREDICA DE PE MUNTE A LUI ISUS

(aprox. 30 en.)

Vazind multimile ,Isus
S-a suit in munte si asezindu-se,
Ucenicii lui au venit la el,
Si deschizindu-si gura
li invata zicind:
Fericiti cei saraci cu duhul
Ca a lor este imparatia cerurilor,
Fericiti cei ce pling ca aceia
se vor mingia,
Fericiti cei blinzi ,ca aceia
Vor mosteni pamintul
Fericiti cei ce flaminzesc
Si inseteaza de dreptate,

Ca aceia se vor satura
Fericiti cei milostivi
Ca aceia se vor milui,
Fericiti cei curati cu inima
Ca aceia vor vedea pe Dumnezeu
Fericiti facatorii de pace
Ca aceia fiii lui D-zeu se vor chema
Fericiti cei prigoniti pentru dreptate
Ca a lor este imparatia cerurilor
Fericiti veti fi voi cind va vor ocari
Si va vor prigoni si va vor zice tot
Cuvintul rau impotriva voastra,
Mintind din pricina mea.
Bucurati-va si va veseliti
Ca plata voastra mult aeste
In ceruri,ca asa am prigonit
Pe proorocii cei dinainte de voi.
Noul testament; Evanghelia dupa Matei cap. 5,1-12
(scrisa aprox.sec 3en)

MOȘTENITORII STELELOR

Niciodată adoratorii lui Zalmoxis n-au înțeles să cedeze fără luptă” afirma un istoric contemporan. Această credință în nădejdea existentei războinice vine din adâncul unui crez deosebit de alte popoare ale timpului. Vasile Pârvan îl surprinde esențial în Getica - *“...sufletul e nemuritor. Trupul e o împiedicare pentru suflet de a se bucura de nemurire: de aceea el nu are nici un pret, poftele lui nu trebuie ascultate, la război el trebuie judecat fără părere de rău. Omul nu poate ajunge la nemurire decât curățându-se de orice fel de patimi, carnea, vinul, femeile sunt o murdărire a sufletului.*

Prin asceză si monoteism, dacii respectau precepte crestine înainte de crestinism."

Pentru daci, odiseea sfântului Andrei a venit în întâmpinarea ethosului zalmoxist. O viziune a modelelor exemplare confirmată de Porphirios atunci când relatează că pe Zalmoxis, daco-getii *"îl adoră ca pe Heracles"*.

Ni se dezvalule astfel si un alt aspect al principiului zalmoxist, care duce la existenta unui cult al eroismului *"la cele mai războinice populatii"* - cum numea Pliniu cel Tânăr pe strămosii nostri.

Istoriografia a dat numeroase valente timpului: ciclic, spirală, vertical. Mircea Eliade vorbea despre un timp al oamenilor cavernelor precum si de unul al grecilor ca un timp ciclic, mitic al eternei reîntoarcei.

Pierre Chaunu în lucrarea sa *Istorie si decadentă* creionează un timp al verticalității, considerând timpul iudeo-crestin, timpul nostru contemporan.

"Din traci s-au născut românii" spunea Mihai Eminescu intuind esenta etnică a poporului român. Românii au mostenit de la daci, ramura nordică a tracilor, tipul si trăsăturile de suflet întru Zamolxis.

Constantin Brâncusi, sculptorul român al universalității, mostenit a însufletit într-o binecunoscută sculptură a sa, *"Cumintenia Pământului"*, o trăsătură ingenuă de bun simț încarnat din spiritul neamului nostru.

Popor cu adânci rădăcini tărănesti, în spatiul mioritic, românii au cultivat bunul simț, smerenia, buna vecinătate. Peste ei, de-a lungul istoriei au trecut toate invaziile barbare din spatiul euro-asiatic.

Ei au ramas aici ca o piatră din muntele Kogaionului. Această trăinicie telurică izvorăste din originea milenară, de la începutul vietii umane, a strămosilor neamului românesc,

pe aceste meleaguri carpato-danubiano-pontice. Din această experiență milenară s-a născut înțelepciunea "Cumintenia Pământului".

Viata pe aceste meleaguri "gură de rai" a fost supusă permanentei incursiuni barbaro-satanice. Daco-românii s-au apărat, războit, răsculat, numai atunci când "a ajuns cutitul la os".

O altă fatetă a spiritului nostru o găsim în acel weltanschauung războinic, haiducesc, "a se face nemuritor" (Herodot): care este sufletul zalmoxist, sub semnul lupului. Lup - "daos"- este numele de origine indo-europeană a dacilor ca temelie a "Cuminteniei Pământului".

De la daci, românii au moștenit această sinteză între "cumintenia pământului" și spiritul trăirii războinice". Ovidiu, exilatul do la Tomis, a intuit această trăire spirituală în cele două poeme din "Tristele" și "Scrisori din Pont". Iată versurile din "Tristele", dacii: au glas aspru/chip sălbatic, și sunt cea mai adevărată întruchipare a lui Marte/ Părul și barba lor n-au fost tunse niciodată/ Măna lor dreaptă e totdeauna gata să înfingă cutitul / pe care îl are legat la sold orice barbar."

În "Scrisori din Pont" Ovidiu spunea: *"...un bătrân, care întâmplător se află în acea adunare,/ răspunse vorbelor mele astfel,/ Si noi, bunule oaspe, cunoaștem numele prieteniei,/ noi care locuim departe de voi, la Pont și la Istru"*.

Prin această moștenire ancestrală zalmoxistă românii s-au ridicat întotdeauna la luptă, răzvrătire, război de câte ori fiinta lor a fost agresată de factori externi.

Astfel, din adâncul metafizic al trăirii românești s-au născut simboluri naționale unice, colectivități unite în individualitate, personaje tragice prin destinul lor: Burebista, Decebal, Gelu, Mircea, Stefan, Mihai, Horea, Tudor, Avram Iancu, Antonescu. Sunt numai suflete din sirul lung al eroilor neamului.

Românii au creat propriul lor timp, cel al trăirii telurice, chtonice ancestrale, metafizice - Timpul transcendentului ce leagă pe Pământ și în Ceruri omul și neamul cu Dumnezeu într-o trinitate a vesniciei.

Iisus ne-a relevat că neamurile se înfățișează în fața Domnului, neamurile ca o creație firească divină veșnică opuse contopirii cosmopolite, federative.

Urmând linia individ-neam-Dumnezeu, unită prin forța esențială a iubirii creștine avem a contopire a împlinirii individului și neamului într-o unitate inseparabilă. Învierea și misionarismul individului au continuat numai atunci când omul se jertfeste pentru mântuirea sufletului neamului său.

Iisus ne-a relevat puterea sacrificiului. Pentru neam sacrificiul eroului reprezintă mântuirea sufletului colectiv. În acest fel se explică sacrificiul individual al celui mai bun și frumos fiu al neamului, pe altarul credinței lui Zalmoxis (fapt consemnat de Herodot) pentru victoria în război - Fiinta Omului pentru perenitatea ființei Neamului, într-o simbioză indestructibilă.

Pentru români, urmașii dacilor, mitul, credința în Zalmoxis, în "a te face nemuritor" se substituie Vechiului Testament, devenind temelie înțelegerii și trăirii firești a sensurilor Noului Testament. Rădăcina ancestrală zalmoxistă este un izvor spiritual ce dăruiește viața perpetuă spiritualității noastre ortodoxe.

Pornind de la această adorare a lui Zalmoxis de către vechii daci, putem descoperi căi nevăzute ale sufletului strămoșilor noștri.

Dacii sunt cel mai deosebit popor din spațiul european și universal. O sinteză unică de cultură și civilizație originară. Ei sunt după Nicolae Densușianu obârșia pantheonului grec, scuar al zeilor. Dacii "cum își spun ei înșisi și cum le zice și romanii" (Dio Cassius), au fost cu siguranță "cei mai viteji și mai drepti dintre traci" (Herodot). Originea lor a născut multe controverse, dar datorită cercetărilor din ultimii ani, în special ale lui Nicolae Miulescu prin cartea "Dacia - Tara Zeilor" s-au dezvelit multe secrete despre trecutul strămoșilor noștri. Nicolae Miulescu afirmă că populația continentului nostru are la bază două mari grupuri de europeni care, având aceleași rădăcini de la omul erei glaciare, s-au diferențiat unul de celălalt până au format astfel două mari familii înrudite. Ramura nordică, pe care o numim baltică - masuriană (...) popoarele germanice și cele slave (...) cea de-a doua ramură, ramura de sud, era formată din acea populație care s-a dezvoltat în bazinele mai joase și a devenit ceea ce am numit noi carpato-dunărenii (carpato-istrieni)... "Dacii s-au născut sub semnul lupului, al războiului, încă din timpuri imemorabile, legendare. "Grupul carpato-dunărean, dezvoltându-se ca un prim nucleu în țara din urul muntelui (...) de unde cele mai frumoase râuri se îndreptau spre Dunăre (Istrul), care le aduna în apele ei

curgătoare, după ce a adoptat viața de tip pastoral a început să se simtă tot mai înghesuit între dealurile natale” (Nicolae Miulescu).

Asa cum grecii au prin Homer, legenda războaielor Troiei, Nicolae Miulescu vine cu teoria unui război, un fel de Götterdämmerung al dacilor susținând o cucerire de către strămoșii noștri a subcontinentului indian, aducând pentru această afirmație dovezi de asemănare între limba dacă și cea sanscrită. Nicolae Miulescu asează epopeea războinică din Mahabharata și Ramayana la originea spiritului războinic al dacilor. Ion Horatiu Crisan în *Civilizația geto-dacilor* vorbește despre influența miceniană asupra caracteristicilor armelor de luptă date în epoca bronzului. Dar mergând pe linia teoretică care o impune Nicolae Densușianu în *“Dacia preistorică”* vom putea susține că topoarele de luptă din tezaurul de la Tufălău sau sabia de la Perisani - toate cu profunde caractere miceniene - după I. H. Crisan - pot fi considerate prin teoria lui Nicolae Densușianu ca originare din spațiul carpato-dunărean. Un model al mijloacelor de luptă pe care micenienii, vechii greci, îl preiau de la daci. În acest mod au preluat și orfismul sau sământa filosofică a lui Pitagora.

Dacii - în semnul lupului - după o ipoteză a lui I. H. Crisan își trag denumirea “dintr-un cuvânt - dacia - ce ar fi desemnat un pumnal scurt cu lama curbă, armă specifică a geto-dacilor, numai că un asemenea cuvânt nu este atestat în texte literare sau inscripții. Arma specifică dacilor în textele de limba latină se numește *sica*.” Mai degrabă există o apropiere între denumirea dacilor cu indo-europenismul “*dhaukos*”, ce înseamnă lup. Deci această asemănare justifică apropierea pe care o face I. H. Crisan, că “legătura între numele dacilor prin lup sugerează originea totemică ce ar putea fi susținută și de stindardele în formă de cap de lup întâlnite pe Columna lui Traian sau pe ceramică”.

La daci religia se interfeera într-o sinteză inseparabilă CU doctrina militară.. Herodot remarca două lucruri la daci “dacă ar avea a singură conducere și s-ar înțelege între ei ar fi după părerea mea de neînfrânt și cu mult mai puternici decât toate seminciile pământului” și faptul că “stăpânesc mestesugul de a te face nemuritor. (...) și faptul că ei nu mor și că cel care pierie se duce la Zalmoxis”. Numai această credință organică explică marile victorii ale dacilor în luptele cu scitii, persanii, macedonenii, celtii sau romanii.

Sunt interesante de analizat două texte ale unui istoric antic, Strabon, pentru a surprinde strânsă legătură între cele trei elemente de rezistență ale neamului dac: Zalmoxis, rege, armată. Strabon face următoarele referiri la Burebista “...ajungând în fruntea neamului său, care era istovit de războaie dese, getul Burebista i-a înălțat atât de mult prin exerciții, abținerea de la vin și ascultare față de porunci, încât în ultimii ani s-a făcut un stat puternic și a supus getilor cea mai mare parte din populațiile vecine. Ba încă a ajuns să fie temut și de romani”.

Denumirea de geti a fost dată dacilor de greci care aveau obiceiul să dea denumiri diferite de numele pe care și-l dădeau popoarele siesi.

După Strabon, dacii se numeau "daoi". Iar a tradiție consemnată de Hesychios ne informează că daos era numele frigian al lupului. După Mircea Eliade dacii se numeau ei însisi mai demult "lupi" sau "cei care sunt asemeni lupilor, cei ce seamănă cu lupii". Tot după Eliade numele lor etnic derivă foarte probabil din iranianul "dahoe", ce înseamnă "lup". Lupul în antichitate era simbolul "fugarului", o ipoteză susceptibilă de a explica numele dacilor scoate în evidență capacitatea de a se transforma în lupi (...). Imitarea rituală a lupului caracterizează îndeosebi inițierile militare și prin urmare ale celor Männerbunde, confreriile secrete de războinici" (Mircea Eliade).

Eliade afirmă că datorită eroismului și tenacității tineretului războinic al unui trib, epitetul lor ritual "lupii" a devenit numele întregului trib! Mai departe Eliade crede că "epitetul acestor tineri imigranți victorioși a fost acceptat de aborigenii învinși și supuși. Continuând putem afirma că numele lor de daci vine de la un grup de tineri războinici răzvrătiți, purtători de sabie, care la romani sunt cunoscuți ca haiduci ce impun societății dacice epitetul lor ritual de lupi. Conducătorul acestui grup a fost probabil un tânăr cu numele de Zalmoxis care a dăruit dacilor un principiu religios ascetic monoteist, monogam precum și credința în nemurire; un principiu compatibil cu spiritul războinic al oamenilor locului. S-a creat astfel o stare de spirit unificatoare care a dus la ivirea unei armate invincibile cu un rol hotărâtor în formarea statului dac centralizat al lui Burebista. Această credință naște tipul de rege - zeu - conducător suprem al armatei. Remarcabilă este descoperirea în anii '50 ai secolului XX a unei inscripții datând din jurul anului 300 înainte de Hristos, cu numele regelui dac Zalmodegekos. Aceste nume ale regelui sintetizează funcția politică de rege cu cea spirituală întru Zalmoxis. Regele dac devine simbolul unui principiu spiritual și credinței în nemurire și vitejie. O dată cu Burebista se produc mutații importante privind rolul regelui în spiritualitatea dacică. Cu două secole înainte de Burebista, după victoriile lui Dromichaïtes împotriva lui Lisimah, datorită influențelor negative ale coloniilor grecești de la Pontul Euxin asupra moravurilor și credinței dacilor se remarcă o decădere a spiritului combativ din cadrul armatei dace al războinicilor lupi.

Această pervertire a credinței tradiționale dace s-a sfârșit odată cu Burebista. Perioada o putem încadra cronologic între 290 și 80 înainte de Hristos. Încă pe vremea lui Dromichaïtes, cel care l-a învins pe regele macedonian. Diodor din Sicilia ne arată cum dacii i-au cinstit pe prizonierii macedoneni cu mese bogate, iar ei deși erau învingători au păstrat atitudine rezervată și modestă deoarece Zalmoxis nu avea nevoie de sclavi ai plăcerilor ci de oameni robusti, puternici, capabili să îndure foamea și setea, să reziste durerilor fizice și să înfrunte moartea cu neasemuit curaj.

Dacii, așa cum ne arată Jordanes după victoria asupra generalului roman Fuscus "*i-au numit pe conducătorii lor semizeii, adică "anzi" și nu simpli oameni..*"

Odată cu Burebista are loc o renastere a credinței tradiționale dace.

Burebista cu ajutorul marelui preot Deceneu repune în drepturi vechea religie a lui Zalmoxis, vechile rituri tradiționale, oarecum uitate și datorită războaielor intestinale între daci, precum și a

influenței celtilor. În vremea lui Burebista are loc o revoluție a fondului autohton autentic. Strabon în Geografia arată că Deceneu era "bărbat vrăjitor, care umblase prin Egipt și învățase oarecare semne de proorocie, lăsând a se crede că îi sunt cunoscute tainele divine. După câțiva timp era socotit chiar zeu (...). Ca dovadă de cât îl ascultau getii, e ca s-au lăsat convinși să-si stârpească viile și să-si ducă viața fără vin". Relatarea ne dovedește că Zalmoxis era un principiu, o stare de spirit, ascetică, unificatoare, creatoare de religie și stat. Deducem din text cum dacii înlătură influențele orgiastice ale cultului lui Dionisos care contribuiau la o scădere a combativității războinice. În acea perioadă are loc o regenerare morală prin Zalmoxis.

Grigore Tocilescu afirmă că în Dacia ar fi existat familia poligamă. Burebista și Deceneu a interzis tocmai pentru a feri de moleșală soldatul dac. S-a dus o luptă acută împotriva dezintegrării și disoluției valorilor tradiționale dace, de sorginte zalmoxistă.

Pe Deceneu îl interpretăm ca pe un restaurator, nu ca pe un creator de religie. Odată cu epoca lui Burebista, regele păstrează funcția politică și militară dar pierde din prerogativele spirituale care trec în seama marelui preot Deceneu, care devine un fel de patriarh al dacilor - funcția spirituală ce precede Patriarhia ortodoxă la români.

În jurul anului 80, înainte de Hristos, a avut loc o revigorare a spiritului războinic al dacilor. Ovidiu îl surprinde în Tristele. Spirit războinic, Zalmoxis, personaj consubstanțial a dăruit Daciei o religie compatibilă cu sufletul războinic al strămosilor noștri.

Zalmoxis precede eroii noștri naționali, Mircea, Mihai, Horea, Tudor, Avram Iancu și bineînțeleș și mulți alții.

Acești eroi au ceva din spiritul de sacrificiu al haiducului, din acel ceva jertfit întru nemurirea lui Zalmoxis.

Numeroase sunt reprezentările călăretului pe plăcuțele de argilă de la Letnita. El este îmbrăcat în armură cu sulita în mână atacând un urs ce stă înaintea calului. Și sub cal este reprezentat un lup. Acest personaj îl putem considera o reprezentare a lui Zalmoxis sub chip de Sfântu Gheorghe.

Dacii s-au creștinat repede și datorită preceptelor lui Zalmoxis: monoteism, nemurire, lumea de dincolo, care au făcut din daci creștini înainte de creștinism, iar din Marele Preot, un patriarh înainte de patriarhie.

Poporul român, urmașul dacilor, a preluat matricea de la Zalmoxis într-o treime mitică a spiritualității neamului sintetizată în ciobanul din Miorita, care acceptă moartea cu seninătatea unui dac, a Mesterului Manole ce-si sacrifică cea mai dragă ființă pentru biserica creștină, simbol al temeliei și trăinicieii neamului românesc. Nu în ultimul rând Zalmoxis se regăsește în Toma Alimos ca spirit de dreptate, revoltă și neatârnamare creștină - un Zalmoxis ce revine azi în sufletele noastre

